

Handlingsplan for internasjonalisering 2021-2027

Om Norges forskningsråd

Norges forskningsråd er et nasjonalt forskningsstrategisk og forskningsfinansierende organ. Forskningsrådet fordeler årlig rundt ti milliarder kroner til forskningsformål. Forskningsrådet er den viktigste forskningspolitiske rådgiveren for regjeringen, departementene og andre sentrale institusjoner og miljøer med tilknytning til forskning og innovasjon. Vi har et spesielt ansvar for å følge opp regjeringens langtidsplan for forskning. Forskningsrådet setter i verk nasjonale forskningspolitiske vedtak gjennom en rekke finansieringsordninger. I samspill med forskningsmiljøene, næringslivet og den offentlige forvaltningen arbeider Forskningsrådet for å gi norsk forskning et økonomisk og kvalitetsmessig løft og fremme innovasjon og kunnskap. Forskningsrådet arbeider for større internasjonalt samarbeid og økt deltakelse i EUs forsknings og innovasjonsprogram. Andre viktige oppgaver er å skape møteplasser for og dialog mellom forskere, brukere av forskning og aktører som finansierer forskning.

Foto: Shutterstock

INNHOOLD

1: Fire hovedspor for internasjonalisering	3
2: Styrket vitenskapelig kvalitet	7
3: Utfordringsdrevet forskning og innovasjon	10
4: Innovasjon og økt konkurransekraft	13

Handlingsplan for internasjonalisering

Forskning og innovasjon påvirker i stadig større grad alle aspekter ved norsk samfunnsliv. Effekter av globalisering og behovet for omstilling i næringslivet og andre sektorer har økende betydning både regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Det er en viktig forsknings- og innovasjonspolitisk målsetting at norske forskningsmiljøer skal samarbeide mer og tettere internasjonalt.

Dette reflekteres i regjeringens langtidsplan for forskning og høyere utdanning, Forskningsrådets strategi, og ikke minst i mål og strategier hos aktørene i berørte sektorer. Koblingen mellom utdanning, forskning, teknologi og innovasjon er viktig for at Norge skal lykkes på internasjonale konkurransearenaer – og for å bidra til et globalt løft for entreprenørskap og bærekraft. I tillegg bør det settes søkelys på klimavennlige former for internasjonalt samarbeid, som for eksempel digitale møteformer.

Forskningsrådets handlingsplan for internasjonalisering omhandler områder hvor det er størst behov for et taktskifte i den internasjonale innsatsen. Planen skal gi tydelige signaler om økt ambisjonsnivå, mulighet for forbedringer og behov for nye virkemidler. De viktigste arenaene for internasjonalt samarbeid er Forskningsrådets egne investeringer og multinasjonale plattformer, som f. eks. EUs rammeprogram for forskning og innovasjon. På begge disse arenaene er økt samarbeid med land utenfor Europa også sentralt.

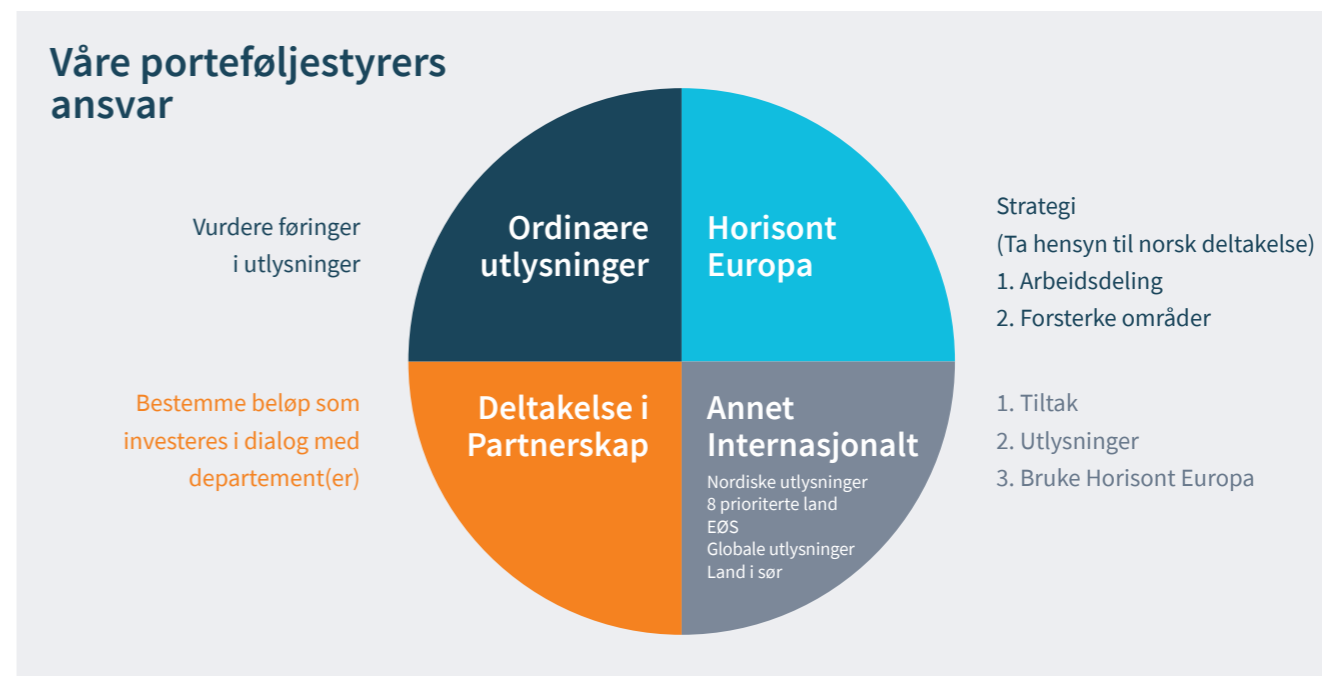
Horisont Europa starter opp i 2021 og fremstår i all hovedsak som en videreføring av Horisont 2020. Forskningsrådet er gitt et tydelig lederansvar for det nasjonale støtteapparatet som skal mobilisere, veilede og kvalifisere aktører opp mot Horisont Europa. Det europeiske innovasjonsrådet (EIC) og Samfunnsoppdrag (Missions) er de største nyvinningene i det nye programmet. Også partnerskapslandskapet har blitt endret. Partnerskapene vil utgjøre en omtrent like stor andel av programmet som i Horisont 2020, men vil kreve større andel medfinansiering fra landene. Andre viktige aspekter som har fått økt betydning er FNs bærekraftsmål (SDG), samfunnsøkonomisk impact samt grønt skifte, spesielt knyttet til EUs Green Deal. Norge har oppnådd stor suksess i de siste årene av Horisont 2020 etter en forholdsvis treg start – det vil derfor være avgjørende at Forskningsrådet evner å bidra til at norske aktører gjør det bra helt fra begynnelsen i Horisont Europa.

John-Arne Røttingen
Administrerende direktør

Foto: Jonas Bendiksen

1: Fire hovedspor for internasjonalisering

MÅL: Forskningsrådet skal jobbe for et tettere samspill mellom nasjonale og internasjonale virkemidler for å bidra til norske forsknings- og innovasjonspolitiske mål.

Om lag 60 prosent av prosjektene i Forskningsrådet inneholder en eller annen form for internasjonalt samarbeid. Dette er et svært viktig element i Forskningsrådets arbeid med å styrke internasjonalt samarbeid innen både forskning og innovasjon. I mandatet for porteføljestyrene slås det fast at disse også har ansvar for internasjonalisering. I tillegg til Forskningsrådets egen portefølje gjelder dette særlig EUs rammeprogram inkludert partnerskap og Missions, nordisk samarbeid via Nord-Forsk og internasjonale fellesutlysninger.

1.1 Internasjonalt samarbeid i forskningsrådsfinansierte prosjekter

Forskningsrådet vil:

- Alle porteføljestyrrer skal ha konkrete og etterprøvbare mål for internasjonalt samarbeid i sine porteføljeplaner
- Øke andelen prosjekter med internasjonalt samarbeid i Forskningsrådets portefølje fra nivået i 2020 med 20 prosent (se tekstboks nr. 1, s. 4)
- Fortsette å finansiere utenlandske partnere i Forskningsrådsfinansierte prosjekter (utenlandske bedrifter støttes ikke)
- Inngå samarbeidsavtaler (se tekstboks nr. 2, s. 4) med de viktigste forsknings- og innovasjonsfinansierende organisasjoner i de 10 landene vi i dag har mest samarbeid med
- Delta i piloteringen av den multilaterale ordningen (se tekstboks nr. 2, s. 4) under Science Europe

Foto: Shutterstock

Internasjonalt samarbeid i Forskningsrådets portefølje angis i dag gjennom merkesystemet med andelen av prosjekter som inkluderer samarbeid med en eller flere utenlandske partnere – både med og uten finansiering fra Forskningsrådet. For prosjekter med oppstart i 2019 vil Forskningsrådet i tillegg kunne oppgi mer nøyaktig hvor stor andel av prosjektenes budsjett som går til å finansiere utenlandske partnere.

Forskningsrådet samarbeider med flere andre forskningsråd om bilaterale utlysninger og om gjensidig åpning av programmer (Money-follows-cooperation-line - MFCL). Dette er et viktig internasjonalt tiltak.

Multilateral Lead Agency ordningen under Science Europe er under utvikling og vil innebære at norske forskere kan søke alle forskningsråd som deltar i ordningen, og omvendt. Hvert land dekker sine forskeres deltagelse på en svært ubyråkratisk og forenklet måte sammenlignet med dagens ordninger.

1.2 Deltagelse i Partnerskap

Forskningsrådet vil:

- Forskningsrådets deltagelse i internasjonale fellesutlysninger skal konsentreres om områder
- der deltagelse vil innebære betydelig merverdi for norsk forskning og/eller næringsliv
- der midler kan anvendes kostnadseffektivt
- der det er tydelige nasjonale forsknings- og innovasjonspolitiske føringer
- Porteføljestyrene skal bestemme deltagelse og beløp som investeres i dialog med departement(er)

Vi skiller mellom partnerskap i regi av EU og internasjonale fellesutlysninger der for eksempel forskningsråd fra flere land samarbeider om utlysninger. Det blir rundt 45-50 partnerskap i Horisont Europa. Av disse vil om lag halvparten kreve finansiering fra Forskningsrådet dersom vi skal delta. Det vil være en tett dialog mellom Forskningsrådet og departementene om deltagelse i de europeiske partnerskapene.

1.3 Samspill med Horisont Europa og den europeiske forsknings- og innovasjonspolitikken

Forskningsrådet vil:

- Legge til rette for at Porteføljestyrene ivaretar synergier med Horisont Europa
- Forsterke rådgivning for næringslivets deltagelse i Horisont Europa og Eureka
- Ha ekstra fokus på åpne data/åpen forskning, rollen til samfunnsvitenskap og humaniora, samt ansvarlig forskning og innovasjon (RRI)
- Fremme rollen til forskning og innovasjon for å nå bærekraftmålene i fora som Science Europe og arbeide for å påvirke innretningen i Horisont Europa og European Research Area

1.4 Prioriterte land, nordisk samarbeid og EØS-midlene

Forskningsrådet vil:

- Legge til rette for at Porteføljestyrenes investeringer øker omfanget av forsknings- og innovasjonssamarbeid med de prioriterte landene utenfor Europa gjennom bilaterale og primært multilaterale plattformer med 20 prosent fra nivået i 2020
- Vurdere, i samarbeid med andre aktører, å etablere en portal om Norge som forsknings- og innovasjonsnasjon (forskning-basert innovasjon) for å lette etablering av koblinger mellom norske og utenlandske FoU-aktører
- Bidra til at norske myndigheter og virkemiddelapparatet kan bruke internasjonalt forsknings- og innovasjonssamarbeid som brobygger for å bedre relasjoner mellom land
- Være en pådriver i det nordiske samarbeidet gjennom NordForsk
- Mobilisere flere konsortier som har nådd opp i EØS-relaterte programmer til å søke om midler i Horisont Europa

Foto: Raphaël Biscaldi on Unsplash

NordForsk organiserer og medfinansierer felles nordiske programmer innen forskning, forskningsbasert innovasjon og forskningsinfrastruktur. NordForsk ligger under Nordisk ministerråd, men de nasjonale forskningsrådene, universitetene og andre organer som finansierer forskning er også sentrale interessenter for NordForsk.

EØS-midlene er Norges bidrag til sosial og økonomisk utjevning i Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS). Støtten skal også styrke dialogen og samarbeidet mellom Norge og mottakerlandene. Bredden av tematiske programmer er stor – og det mest relevante for Forskningsrådet er “Innovasjon, forskning, utdanning og konkurransekraft”.

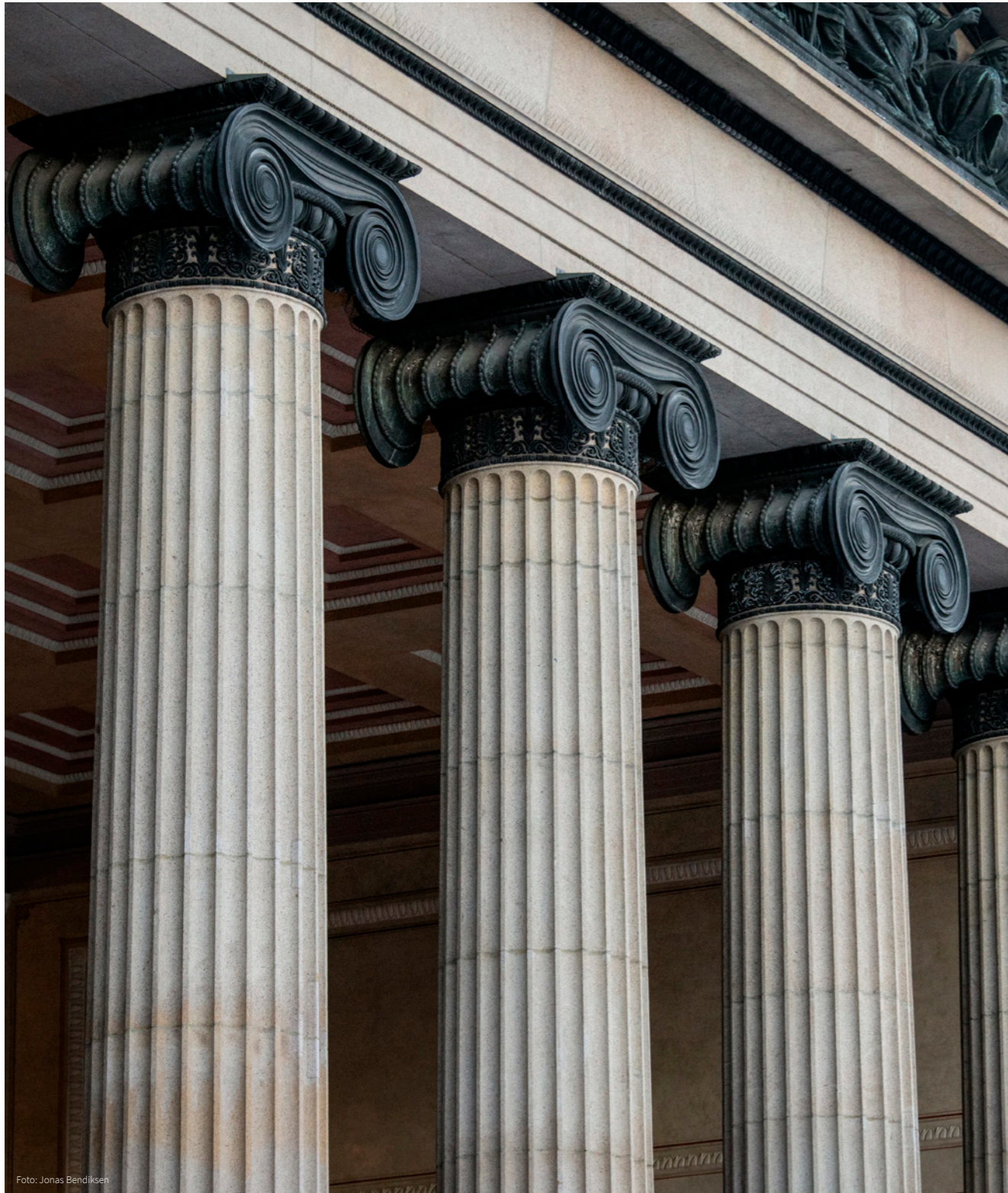

Foto: Jonas Bendiksen

2: Styrket vitenskapelig kvalitet

MÅL: Forskningsrådets arbeid med internasjonalisering skal bidra til å heve kvaliteten i norsk forskning og innovasjon.

2.1 Øke gjennomslaget i EUs rammeprogram og styrke internasjonalisering for å heve kvalitet

Forskningsrådet vil:

- Mobilisere alle sektorer og aktører for å nå Forskningsrådets ambisjon om 2,5 prosent retur i Horisont Europa
- Styrke støttetiltakene for å heve kvalitet på norske søknader til Horisont Europa, spesielt ERC (se tekstboks) for kvalitet.
- Arbeide systematisk for at flere forskere på alle erfaringsnivåer og i alle sektorer benytter mulighetene til karriereutvikling og mobilitet i Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA i Horisont Europa)

ERC – European Research Council er det instrumentet som retter seg mest direkte mot å øke vitenskapelig kvalitet innenfor EUs rammeprogram. Vitenskapelig kvalitet styrkes også gjennom deltagelse i brede internasjonale konsortier med bedrifter, sivilsamfunnet og forskningsinstitutter der målet er å løse samfunnsutfordringer.

2.2 Øke utgående mobilitet og tiltrekke ekspertise som Norge trenger

Forskningsrådet vil:

- At flere kandidater tar PhD i utlandet og sammen med sektoren vurdere insentiver for dette
- Arbeide for at flere forskere tar et opphold ved velrenommerte internasjonale læresteder og innovasjonsmiljøer tidlig i karrieren
- Sikre at internasjonal mobilitet ivaretar kjønnsbalanse og kjønnsperspektiver i norsk forskning og innovasjon
- Se forskning, innovasjon og utdanning mer i sammenheng og arbeide for at de fremste kandidatene fra utlandet på Master- og PhD-nivå kommer til Norge, og tilrettelegge for at en stor andel av disse talentene blir værende
- Vurdere – i dialog med UH-sektoren – en ordning for å sikre karriereløpet i Norge etter retur fra en utenlandsk F&I-institusjon

De siste årene har andelen utenlandske forskere som avlegger doktorgrad ved norske institusjoner økt gradvis. I 2018 var andelen 42 prosent i gjennomsnitt som er den høyeste andel noen gang. Innenfor teknologiske og naturvitenskapelige fag er andelen betydelig høyere, og mange enkeltfag ligger på mellom 60 og 70 prosent. Det er fortsatt få nordmenn som tar doktorgraden i utlandet; i 2017 var det i underkant av 70 personer. Til sammenlikning ble det i 2018 avlagt 1564 doktorgrader i Norge, hvorav 900 kandidater var norske. Det bør være en oppmerksomhet på balansen mellom utgående og inngående mobilitet, og at dette har stor variasjon mellom fagfelt.

Foto: Shutterstock

2.3 Utnytte og videreutvikle infrastruktur, vitenskapelig utstyr og databaser for å tiltrekke utenlandske forskere og bedrifter

Forskningsrådet vil:

- Være en pådriver for felles systemer og felles standarder for lagring og tilgjengeliggjøring av forskningsdata, inkludert via ESFRI og Horisont Europa
- Jobbe aktivt for å utvide europeisk samarbeid og sikre økte synergier i etablering og drift av kostbare infrastrukturer for forskning og utvikling
- Finansiere, støtte og synliggjøre infrastruktur og utstyr som tiltrekker forskere og forskningsbasert næringsliv i verdensklasse til Norge

Foto: Jonas Bendiksen

3: Utfordringsdrevet forskning og innovasjon

MÅL: Forskningsrådets arbeid med internasjonalisering skal gjøre norsk forskning og innovasjon bedre i stand til å løse samfunnsutfordringer nasjonalt og globalt.

Samarbeidsprosjektene i Horisont Europa i pilar 2 om Globale utfordringer og industriell konkurransekraft vil være den største internasjonale arenaen for forsknings- og innovasjonssamarbeid knyttet til FNs bærekraftsmål. Partnerskap og Missions vil også være knyttet til denne pilaren. De seks klyngene (clusters) i pilaren samsvarer godt med Forskningsrådets porteføljer. Disse er:

- Helse
- Kultur, kreativitet og inkluderende samfunn
- Samfunnssikkerhet
- Digitalisering, næringsliv og romvirksomhet
- Klima, energi og mobilitet
- Mat, bioøkonomi, naturressurser, jordbruk og miljø

3.1 Økt internasjonalt samarbeid om bærekraft

Forskningsrådet vil:

- Trappe opp arbeidet med å kvalifisere, veilede og gi råd til norske bedrifter, offentlig sektor og forskningsmiljøer til deltagelse i denne delen av Horisont Europa
- Prioritere arbeidet med referansegrupper, rådgivning og deltagelse i EUs programkomitearbeid for å styrke norsk forskning og innovasjons posisjon i Horisont Europa
- Målrette innsatsen mot FNs bærekraftsmål i samarbeid med våre åtte prioriterte land utenfor Europa
- Sørge for at deltagelse i internasjonalt forskningsfinansierings-samarbeid om å nå bærekraftmålene prioriteres i alle porteføljestyreder der dette er relevant
- Sikre at bærekraftbegrepet også inkluderer sosiale dimensjoner som å løfte minoriteter, styrke kvinners posisjon internasjonalt og motvirke økonomiske ulikheter

Norge har åtte prioriterte samarbeidsland for forskning: USA, Canada, Kina, Brasil, India, Russland, Sør-Afrika og Japan. Regjeringens Panoramastrategi og bilaterale forskningsavtaler er med på å gi retning for dette arbeidet, og Forskningsrådet har etablert særskilte ordninger som skal stimulere til forsknings- og innovasjonssamarbeid med de prioriterte landene.

3.2 Sikre synergier mellom nasjonal og internasjonal innsats i Missions-orientert forskning og innovasjon

Forskningsrådet vil:

- Delta aktivt i arbeidet med, og veiledningen til, deltagelse i Missions for å øke retur i Horisont Europa og styrke Missionsdrevet forsknings- og innovasjonssamarbeid med våre viktigste samarbeidsland utenfor Europa
- Sikre synergier med EUs Missions i nasjonalt rettede samfunnsoppdrag som Forskningsrådet initierer eller blir en del av
- Arbeide for at samfunnsfaglige og humanistiske perspektiver blir godt ivaretatt i relevante deler av Horisont Europa, som for eksempel i Missions og partnerskap

Missions-tankegangen, dvs å nå et konkret mål innen en fastsatt tid via en palett av tiltak på tvers av politikk-områder og aktører, sprer seg raskt i internasjonal forskning og innovasjon. Det er derfor viktig å støtte opp om dette i Norge.

Det øker sjansen for å lykkes med overordnede mål i Missions i Horisont Europa - og det sikrer at et bredt spekter av aktører i Norge får delta i konsortier med ekspertise fra mange land i EU og internasjonalt.

3.3 Utviklingsforskning, bærekraft og kapasitetsbygging

Forskningsrådet vil:

- Prioritere FoU-finansieringssamarbeid mellom land, som inkluderer partnere i utviklingsland, for dermed å stimulere til kapasitetsbygging i Sør og teknologioverføring
- Fremme forskning og innovasjon som bidrar til at bærekraftmålene nås i land i Sør - og bygge kapasitet innenfor vitenskap, innovasjon og teknologi
- Synliggjøre hvordan forskning og innovasjonssamarbeid med land i Sør kan gi gode og varige effekter på utviklingen, blant annet ved å benytte ODA-midler (Official Development Assistance) også i kombinasjon med ordinære forskningsmidler

Sverre Chr. Jarlid

4: Innovasjon og økt konkurransekraft

MÅL: Forskningsrådets internasjonale arbeid skal bidra til fremtidig verdiskapning i næringslivet og offentlig sektor, miljøvennlig teknologi og økt bærekraft.

4.1 Styrke norsk næringslivs internasjonale konkurransekraft via Horisont Europa

Forskningsrådet vil:

- Fremme norsk næringsliv og teknologi i arbeidet med grønn omstilling i Europa – og bidra til EUs Green Deal og sikre norsk retur i relaterte finansieringsinstrumenter
- Virkemidler som omsetter forskning til innovasjon skal harmoniseres med European Innovasjon Council – for at norske teknologi-selskaper med internasjonalt vekstpotensial skal vokse i et internasjonalt marked

European Innovation Council (EIC) griper tak i utfordringen som ligger i å omdanne forskningsresultater til fremtidsrettede produkter, tjenester og arbeidsplasser. Forskningsrådets nasjonale programmer kvalifiserer norske selskaper og entreprenører for EIC. Forskningsrådet har harmonisert nasjonale virkemidler med EIC for å gjøre det enklere for norske selskaper å nå opp og lykkes gjennom EIC.

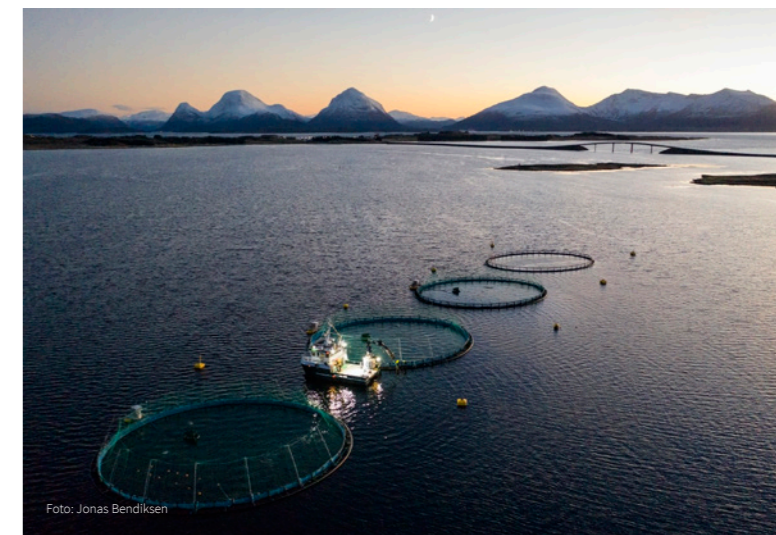
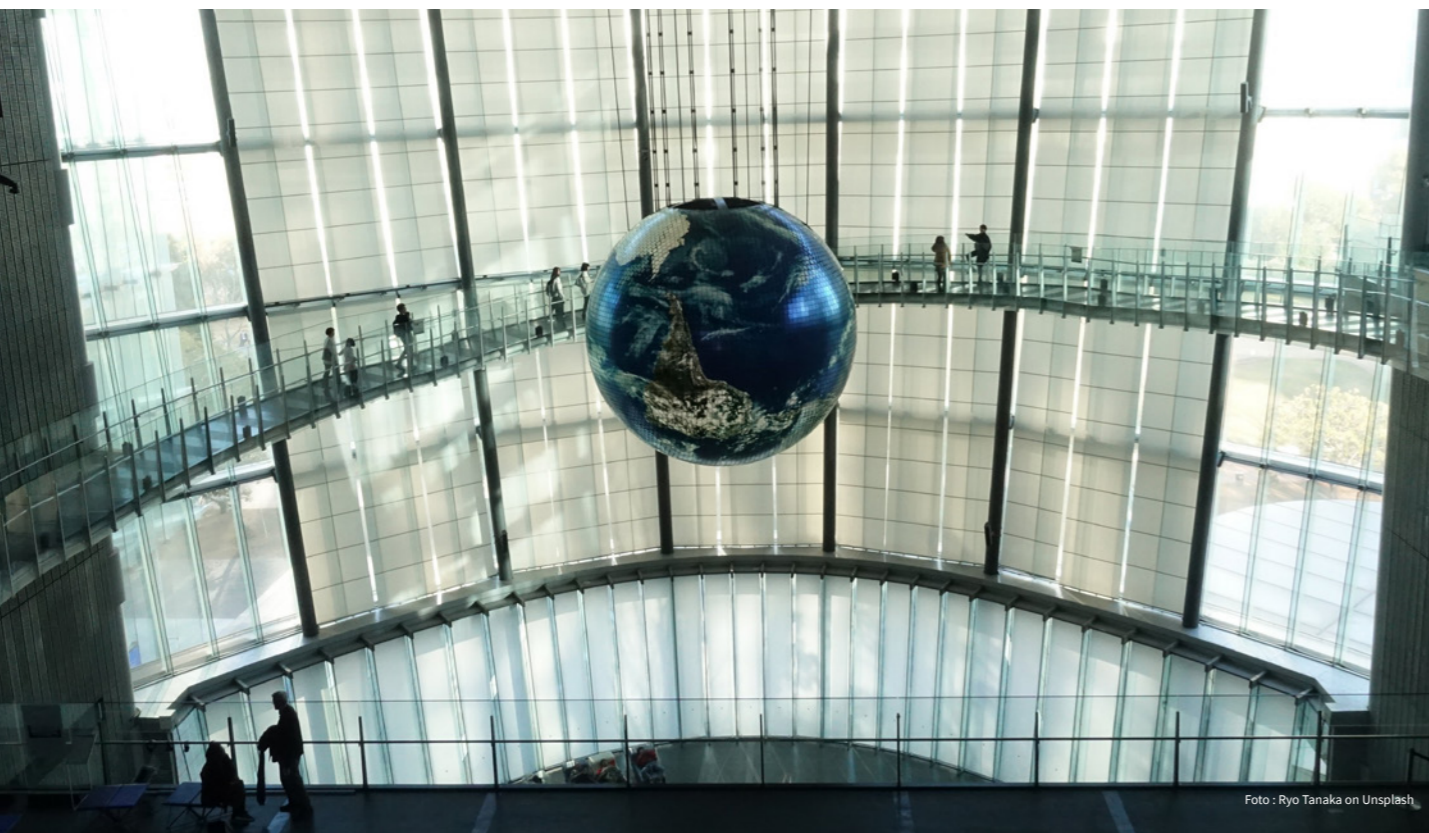

Foto: Jonas Bendiksen

4.2 Økt samarbeid mellom næringslivet og instituttsektoren for større gjennomslag i EU, og utnyttelse av virkemidler for offentlige anskaffelser

Forskningsrådet vil:

- Videreutvikle insentiver for instituttsektoren for å øke deltagelsen i internasjonale samarbeidsprosjekter sammen med næringslivet og offentlig sektor – og arbeide for at instituttene får dekket sine kostnader i EU-prosjekter
- Styrke kunnskapsgrunnlaget om og dialogen med forsknings- og innovasjonsaktører for at flere norske bedrifter initierer – og blir invitert inn i – konsortier i Horisont Europa og på andre internasjonale konkurransearenaer
- Stimulere til bedre utnyttelse av virkemidler for innovative anskaffelser i Horisont Europa gjennom en dedikert nasjonal ordning

4.3 Styrket FoI- og næringslivssamarbeid med land utenfor Europa og utnyttelse av Forskningsrådets internasjonale nettverk

Forskningsrådet vil:

- Forsterke samarbeidet med norske utekontorer og relevante handelskamre i land der Norge har stor eksport/potensial for innovasjon og næringsutvikling; for eksempel ved å etablere hospiteringsordninger
- Videreutvikle våre virkemidler for å promotere norsk næringsliv og fremme samarbeid med de fremste internasjonale FoU-miljøene, inkludert via Horisont Europa
- Aktivt støtte opp om nordisk forsknings- og innovasjons-samarbeid gjennom NordForsk og Nordic Innovation

Innovasjon Norge har utsendinger i en rekke land i alle verdensdeler. Noen av utsendingene er samlokalisert med UD's ambassader og delegasjoner. I tillegg har Norge utestasjoner via utenrikstjenesten. Forskningsrådet arbeider for å fremme mer forskning og innovasjon som en del av uteapparatets aktiviteter.

Norges forskningsråd

Postboks 564, 1327 Lysaker

Telefon: +47 22 03 70 00

post@forskningsradet.no / www.forskningsradet.no

Mai 2020

Illustrasjon forside: Shutterstock

Design: Burson Cohn & Wolfe

Publikasjonen kan lastes ned fra
www.forskningsradet.no/publikasjoner

